

Ekologiskt – mitt val!

FINLANDSSVENSKA EKOLOGISKA PRODUCENTER PRESENTERAR SIG

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

Eko Nu

sidan 5

Ogräs kan bekämpas effektivt
– även i ekologisk odling

sidan 6

Konsumenterna skriker efter
ekologiska morötter

sidan 3

Pro Luomu r.f.:

Nu behövs
fler ekologiska
producenter

sista sidan

Tips för dig som har
planer på att gå över
från konventionellt till

**ekologiskt
jordbruk**

LEDARE

Ekologiskt på frammarsch i Finland

Aldrig tidigare har efterfrågan på ekologisk och närodlad mat varit så stor som nu. Att tala om en boom är ingen underdrift. Inom helakedjan – från konsument, förädlingsindustri till handel – ökar efterfrågan på ekologiska produkter. Varför är det så här? Personligen, som ekologisk svinproducent med erfarenhet av marknadsföring, tror jag att många finländare vill veta vad de äter. **Konsumenterna uppskattar allt mer tillsatsfrihet, äkthet samt att produktionssättet beaktar miljön.**

Det finns alltså en ökad efterfrågan på inhemska ekologiska varor. Men i dagens läge motsvarar inte utbudet efterfrågan. Produktionen av ekologiska råvaror är för liten och därför behövs fler ekologiska producenter.

Om inte handeln får inhemska ekologiska livsmedel är import ett alternativ för handeln, vilket inte gagnar den inhemska produktionen på sikt.

Bilagan du håller i din hand lyfter fram den ekologiska produktionen ur olika aspekter. **Vi vill ge dig en inblick i vad ekologiskt innebär i praktiken.** Vår redaktör har besökt aktiva och seriösa ekologiska producenter som öppnat dörren till sin produktion.

Att ekologiskt är på frammarsch i Finland är tydligt. **Behovet av fler aktörer är stort**, däribland inom frilandsodlingen. Konsumenterna skriker efter ekologiska morötter. Situationen på Mörby gård i Pojo är liknande. Den ekologiska gården, som satsar på direktförsäljning av egna produkter, har ökat sin omsättning med hundra procent de senaste åren.

Ilkka Alarotu, ordförande för föreningen Pro Luomu r.f., har som mål att tredubbla försäljningen av ekologiska råvaror under de kommande tre åren.

Vi behandlar naturligtvis också vad ekologisk odling innebär i praktiken. **Alltför ofta förknippas ekologiskt med hinder, vilket är fel.** Efter den här korta läsningen ser du inte hinder – utan möjligheter med ekologisk produktion.

Jag är medveten om att en omläggning från konventionellt till ekologiskt jordbruk inte är en optimal lösning för alla. Jag sticker inte heller under stol med att ekologisk produktion är en utmaning: Miljökraven skräps och produktionen förändras på många olika sätt.

Men. **Jag råder alla att leka med tanken. Är du och ditt företag redo att anta utmaningen att lägga om produktionen till ekologisk?** Ett faktum som kan under-

lätta en omläggning är att ekologisk produktion är lönsammare än konventionell. Det visar täckningsbidragskalkyler som presenterats de senaste åren.

Att gå över till ekologisk produktion kräver en del kunskap och därför är ett **mentorskap mellan odlare i startgroparna**. Lantbruks-sällskapet arbetar också för att minska tröskeln för dig och din gård att anta utmaningen att få goda skördar – även utan att behöva använda konstgödsel och växtskyddsmedel.

Steve Nyholm

Ekologisk svinproducent
på Skogsjö gård

Ordförande för SLC:s ekoutskott

TIDNINGEN GES UT AV
YA! Yrkesakademin
i Österbotten
Enheten i Gamla Vasa
Kungsgårdsvägen 37 A
65380 Vasa
Tfn (06) 324 2000

ANSVARIG UTGIVARE
Rektor Kenneth Heimdahl

REDAKTÖR & FOTO
Christoffer Thomasfolk
Tfn 050 353 2018

REDAKTIONSRÅD
Steve Nyholm
Rikard Korkman
Nicklas Mörn
Thomas Alm
Bjarne Westerlund
Ann-Sofi Ljungqvist

OMBRYTNING
YA! Yrkesakademin
i Österbotten
Petra Långfors

OMSLAGSFOTO
Från Holmqvist ekogård
i Linnusperä, Karleby
Foto: Karin Lindroos,
Finlands svenska
Marthaförbund r.f.

UPPLAGA
10 100 ex

TRYCK
KSF Medias tryckeri
2011

Eko.nu

■ Organisationerna Svenska lantbruksproducenternas centralförbund, Österbottens svenska producentförbund, Nylands svenska producentförbund och Åbolands svenska lantbruksproducentförbund beslöt hösten 2010 att tillsammans med Yrkesakademin i Österbotten ta ett steg framåt för att utveckla den ekologiska näringen i Svensk-finland via förundersökningsprojektet Eko.nu.

Eko.nu projektets målsättning är bl.a. att kartlägga de finlandssvenska ekoproducenternas behov av, samt intresse för, att delta i olika utvecklingsåtgärder vars syfte är att stärka näringen för ekologisk odling och -produktion. Eko.nu projektet deltog också i vårens ekologiska tankesmedja. Projektets målsättning är också att arrangera och producera information gällande den finlandssvenska ekologiska branschen.

Projektets ledning planerar för tillfället en fortsättning på förundersökningsprojektet Eko.nu. Kontakta projektets ledningsgrupp (se www.yrkesakademin.fi/ekonu) eller projektledaren i fall Ni har idéer eller förslag på utvecklingsåtgärder.

Projektets målgrupp

Den huvudsakliga målgruppen är de svenskspråkiga ekoproducenterna i Österbotten, Nyland och Åboland. Projektet vänder sig även till ovannämnda regioners primärproducenter, som söker information om övergång till ekologisk odling och/eller eko-produktion. Avsikten är att också samarbeta med de åländska producenterna.

Projektägare

Svenska Österbottens förbund
för utbildning och kultur /
YA! Yrkesakademin i Österbotten

Projektledare

Ann-Sofi Ljungqvist
tfn 044-750 32 20
ann-sofi.ljungqvist@yrkesakademin.fi

Projektets finansörer

Närings-, trafik- och miljö-
centralen i Österbotten
Nyland och Egentliga Finland med
medel från Europeiska jordbruksfonden
för landsbygdsutveckling (EJFLU)

Samarbetspartners

Svenska lantbruksproducenternas
centralförbund r.f.
Österbottens svenska producentförbund r.f.
Nylands svenska producentförbund
Åbolands svenska lantbruks-
producentförbund
Ålands producentförbund r.f.
Pro Luomu r.f.
Österbottens Svenska Lantbruks-
sällskapet r.f.
Nylands Svenska Lantbrukssällskap
Finlands svenska Marthaförbund r.f.

Mer info finns på

www.yrkesakademin.fi/ekonu

Pro Luomu r.f.: Nu behövs fler ekologiska producenter

Efterfrågan på ekologiska produkter har ökat kraftigt de senaste åren. Problemet är att utbudet inte räcker till. För att skapa förutsättningar för en ökad produktion av inhemska ekologiska råvaror har föreningen Pro Luomu bildats.

■ VASA

Den finländska handeln går på högvarv för att kunna möta konsumenternas ökade efterfråga på ekologiska råvaror. Det gäller inte minst S-gruppens matbutiker som de senaste åren har utökat sitt sortiment till cirka 1500 olika ekologiska produkter.

– Efterfrågan på ekologiska produkter har ökat med 55 procent de senaste åren. Konsumenterna vill ha alla olika typer av basråvaror för vardagsbehov, säger Ilkka Alarotu, sortimentschef för S-gruppens dagligvaruhandel.

Problemet är bara att handeln inte kan tillgodose det ökade behovet av ekologiska livsmedelsråvaror. Den inhemska produktionen är helt enkelt inte tillräcklig, vilket oroar Alarotu.

– Behovet av nya ekologiska producenter är stort och det gäller även aktörer inom förädlingskedjan. Vi strävar efter att sälja inhemskt, men som det är nu är handeln tvungen att importera för att fylla hålen, säger han.

Hinder ska undanröjas

För att skapa förutsättningar för en ökad produktion av inhemska ekologiska produkter bildades i år en ny ekoförening – Pro Luomu. Bakom föreningen står SLC, MTK, Ekoförbundet, SOK och flera andra organisationer som arbetar för ekologiskt.

– Föreningen samlar flera organisationer under ett och samma tak och tanken är att alla arbetar mot samma mål. Det är att vi ska arbeta gemensamt för att undanröja hinder i den ekologiska kedjan och som bäst utreder vi hur den svåra situationen kan lösas, säger Alarotu, tillika ordförande för Pro Luomu.

Det råder ingen tvekan om att det finns en stark tro på verksamheten – och framtiden.

– Pro Luomu har ställt ribban högt och vi tror att försäljningen av ekologiska råvaror kommer att tredubblas under de kommande tre

åren. Det är ett fullständigt realistiskt mål om vi bara lyckas öka produktionen av ekologiska råvaror och få behovet fyllt.

– Men det är bråttom och vårt uppdrag är att snabbt få till stånd en fungerande kedja för beställning och leverans av produkter, säger han.

Eko är ingen trend

Alarotu håller inte med om att ekologiskt är en trend bland högutbildade stadsbor i huvudstadsregionen. I stället menar han att det handlar om att en ökad medvetenhet bland konsumenterna.

– De finländska konsumenternas krav på livsmedelsråvaror har ökat och det är viktigt med faktorer som ursprung och renhet. Allt fler undviker också produkter med tillsatser och det bästa svaret vi har i dagsläget är ekologiskt.

För att produktionen av ekologiska livsmedelsråvaror ska öka

Ilkka
Alarotu

krävs det att producenterna blir fler. Alarotu är medveten om att det är en utmaning att öka andelen ekologiska producenter, men han tror att de kommer att öka i antal.

– Det kommer hela tiden nya rapporter som visar att det är lönsammare med ekologisk produktion framom konventionell. Det tror jag får många konventionella jordbrukare att lägga om produktionen inom de närmaste åren. Att efterfrågan ökar är också ett bevis för att det behövs fler.

– Pro Luomu kommer på alla sätt att arbeta för att hjälpa de ekologiska producenternas verksamhet, säger han. ■

Årets ekoodlare 2010:

“Jag lär mig nya saker hela tiden”

För drygt tjugo år sedan beslöt Magnus Selenius att gå över från konventionell till ekologisk spannmålsodling. Det är ett beslut som han inte ångrar i dag - trots att vägen har kantats av många utmaningar och problem.

■ ESBO

– Att börja odla ekologiskt innebär att du måste tänka om och du får inte vara rädd för utmaningar. I början gör man misstag, men det är en läroprocess och jag lär mig nya saker hela tiden, säger Magnus Selenius.

Han är en av de nyländska spannmålsodlare som har gått över från konventionell till ekologisk odling. En svårighet för många i landskapet är den svaga tillgången på djurgödsel på grund av avsaknaden av kreatursgårdar.

– Jag har strävat efter att cirkulera klövernäringen via grüngödsling. Marken får fungera som en komage som tuggar klövern och ger näring till följande spannmålsodling. För att öka andelen avsalugrödor utan att ge avkall på växtcirkulation har jag också hö och bondböna med i växtföljden.

Det här var speciellt viktigt i början när tillgången på hästgödsel var dålig, men under de senaste åren har situationen förbättrats.

– Hästgödsel är en viktig resurs för oss i Nyland trots att den inte är lika näringsrik som till exempel kogödsel.

Lättare bearbetning

Förutom att ekologisk odling förutsätter vilja och ett stort intresse är det bra med en gnutta innovativitet och envishet. Magnus, som blev vald till årets ekologiska odlare i Finland i fjol, har många tankar kring hur marken kan brukas effektivare och har satsat på något han kallar för lätt bearbetning.

– Jag går inte längre regelbundet lika djupt och plöjer sällan marken. I stället blandar jag marken, vilket känns skonsammare för markens

bördighet. De flesta maskiner har behövt modifieras för att passa in i mina tankegångar.

Magnus har exempelvis modifierat tallriksharven för att göra bearbetningsresultatet jämnare vid vallbrott.

– Jag har bland annat monterat en vält baktill. Kultivatoren i sin tur är försedd med gäsfotsskär och en extra pinnrad baktill för att effektivare dra upp kvickrot. När det gäller vårbruket har jag även försett harven med gäsfötter och med extra pinnrader för att minska antalet överfarter genom en effektivare bekämpning av ogräs, säger han.

Och fortsätter:

– Jag har en harv, även den försedd med gäsfotsskär, framför såningsmaskinen som skär loss de sista ogräsen i samband med sådden. Det har lett till att till ytan

Magnus Selenius har löst många utmaningar genom att tillämpa egna lösningar. Den här harven har försetts gäsfötter och extra pinnrader för att minska antalet överfarter genom en effektivare bekämpning av ogräs, berättar han.

uppdragna ogräs torkar snabbare på våren. En glesare harv framför traktorn jämnar markytan, speciellt vid höstbruk.

Stark övertygelse

En del undrar kanske om det är värt att gå över till ekologisk odling. Magnus förnekar inte att arbetsmängden kan öka, åtminstone till en början, men att det i slutändan handlar om en övertygelse.

– För mig personligen handlar ekologiskt om att utnyttja markens resurser på ett hållbart sätt och förbättra markens bördighet. Det går att odla utan att behöva använda kemiska preparat. Och fiskmåsarna jag saknade vid vårbruket för tjugo-talet år sedan har hittat tillbaka till fälten. ■

Anna Alm, dotter till de ekologiska producenterna Thomas och Barbara Alm, tar emot kunder i den pittoreska gårdsbutiken vid Mörby gård. Här finns allt från ekologiskt kött till mjöl som produceras på gården. Intresset för produkterna bara ökar.

Kunderna strömmar till Mörby gård

De har aldrig satsat på någon egentlig marknadsföring. Ändå har Mörby gårds omsättning ökat med hundra procent de senaste åren. Orsaken? Högklassiga ekologiska och närproducerade produkter som säljs genom direktförsäljning på gården.

■ RASEBORG

Det känns som en resa tillbaka i tiden när man stiger in i den pittoreska butiken vid Mörby gård i Pojo. På trähyllorna finns allt från rotfrukter, olika sorters mjöl i ofärgade papperspåsar till mörra köttbitar. Några moderna inplastade produkter i flera olika färger hittas däremot inte.

– Våra kunder tycker det är härligt att handla i en traditionell gårdsbutik och många säger att det är en upplevelse att komma hit, säger Anna Alm, dotter till Thomas och Barbara Alm som driver Mörby gård.

Förutom den traditionella miljön är det naturligtvis de högklassiga produkterna – huvudsakligen nötköttet – som lockar hundratals trogna kunder till Mörby gård.

– En stor del av våra kunder säger att smaken är den största orsaken till att de återvänder och vill handla här. De tycker helt enkelt att våra produkter smakar godare än vad de kan köpa i vanliga butiker, förklarar Thomas.

Godare smak

Hemligheten är att gården är ekologisk och erbjuder rena råvaror. Fräschheten är en annan i och med att nästan alla produkter produceras på gården och säljs genom direktförsäljning.

– Det blir allt viktigare för konsumenterna att maten som de köper är ekologisk och närproducerad. Många av våra kunder tycker också om att de får träffa oss, det vill säga personerna som producerar maten som de köper, säger Anna.

Ett bevis för att efterfrågan på gårdens ekologiska produkter skjuter i höjden är omsättningen, som har ökat med hundra procent de senaste fem åren, enligt Anna.

– Så här brant har efterfrågan på ekologiska produkter stigit, säger hon, och håller armen nästan rakt uppåt.

– Jag tror inte att kurvan fortsätter lika brant i all evighet utan att den rätar ut sig, men stannar på en högre nivå än tidigare. I likhet med många andra länder är ekologiskt för att stanna även i Finland, tror Anna.

Djungeltrumman sprider budskapet

Att de ekologiska nötköttsproducenterna och spannmålsodlarna Alm har lyckats så här bra är beundransvärt med tanke på att de inte satsar på marknadsföring. I stället verkar djungeltrumman sprida budskapet.

– Ryktet om våra produkter verkar spridas från mun till mun och bakom finns också ett stort socialt nätverk. Från att våra kunder bestod mestadels av släkt, vänner,

ortsbor och sommargäster har vi i dag många som kommer hit från Helsingfors och andra städer.

Traditionen är ingjuten i väggarna vid Mörby gård som har en anrik historia. Gården nämns första gången på 1300-talet och hamnade i släktens ägo fyrahundra år senare. Butiken öppnade dörrarna 1991.

– Det började med försäljning av mjöl och bönor och med tiden har vi utvecklat konceptet. Det är bättre lönsamhet att sälja produkterna själva och verksamheten passar också oss.

Det som är viktigt för att lyckas med butiksverksamhet på gården är förutom högklassiga produkter social kompetens.

– Det är i huvudsak min fru och dotter som står i butiken medan jag håller mig till själva jordbruket. Att

tycka om människor är en förutsättning för att driva en gårdsbutik, säger Thomas.

Hållbart och småskaligt

Han hoppas att Anna vill ta över gården när det är dags för generationsskifte. Med tanke på hennes hängivenhet är det högst troligt att hon väljer att föra traditionen på gården vidare. På frågan om hon har några planer på att utveckla verksamheten, svarar hon så här:

– Jag har funderat litet på att ha en egen ostproduktion, men vi får se. Att utöka verksamheten mycket genom att öka antalet djur är inte aktuellt eftersom vi vill hålla det på en småskalig och hållbar nivå. Vi har en fungerande helhet som jag ogärna ändrar på. ■

Direktförsäljning av ekologiska produkter har blivit populärt i Pojo, där Thomas Alm, här med dottern Anna, driver gårdsbutiken vid Mörby gård.

Stark ekologisk tradition på Åland

Ekologisk produktion har en stark tradition på Åland. På ön produceras i huvudsak ekologiska grönsaker, rotfrukter och ekologiskt kött. Nästa exportprodukt kan bli äpplen.

■ Åland är ett av de aktivaste landskapen i Finland när det kommer till produktion av ekologiska livsmedel. En lång tradition som fortfarande är stark.

– Vi har en ekologisk tradition på Åland. Här produceras främst grönsaker och rotfrukter, men under de senaste åren har ekologiskt lammkött blivit en stor produkt, säger Tage Eriksson, verksamhetsledare för Ålands producentförbund.

En stor del av lammköttet exporteras till saluhallen i Helsingfors, däremot säljs det mesta av rotfrukterna och grönsakerna lokalt.

– De flesta ekologiska grönsaksodlarna marknadsför sina produkter via sitt eget marknadsföringsbolag Odlarringen, förklarar han.

Enligt statistiken är så mycket som en femtedel av öns odlingshektar ekologisk. Men siffrorna är aningen missvisande på grund av att en relativt stor del av arealen utgörs av vall som till stor del används av konventionella producenter.

– Så i praktiken utnyttjas den ekologiska vallen inte till hundra procent, men odlingarna är trots det ekologiska, säger Eriksson.

På grund av skärpta krav på växtföljd räknar han med den ekologiska odlingshektaren kommer att minska de närmaste åren, men att efterfrågan ökar.

– Landskapet och många kommuner aviserar att öka sina inköp av ekologiska produkter, vilket torde ge en stabil och säker avsättning. Nu måste vi få fler ekologiska odlare.

Som bäst anläggs en ekologisk äppelodling på närmare femton hektar. Att utgångspunkten är ekologisk visar på ett stort intresse.

– Men vi behöver också mer grönsaker, potatis och lök för att tillfredställa den ökade efterfrågan.

■

Ogräsbekämpning är en utmaning för många ekologiska producenter. Bjarne Mara, ekologisk mjölkproducent, är inte skonad och har stundtals problem med åkertistel. Men genom att vara aktiv och vidta åtgärder i tid kan ogräset bekämpas effektivt, säger han.

Ogräs kan bekämpas effektivt – även i ekologisk odling

Det går inte att sätta likhets-tecken mellan ekoodling och ogräs – trots att vissa vill göra det. Visst, det är en utmaning att bekämpa ogräs som ekoodlare men de flesta problem går att lösa om man är aktiv, säger Bjarne Mara.

■ KORSHOLM

Han vandrar ut i beteshagen och stannar upp efter några tiotals meter. Bjarne Mara går ner på knä och framför sig har han en ovälkommen gäst i form av åkertistel.

– Jag har haft problem med åkertisteln i flera år och nu får jag ta mig en funderare på hur jag ska få bort det här ogräset i vår, säger Bjarne, ekologisk mjölkproducent i Vikby.

Han konstaterar att ogräs är en del av vardagen för en odlare. Det gäller oavsett om man odlar ekologiskt eller konventionellt.

– Det konventionella jordbruket är inte skonad från ogräs, vilket många tror. Skillnaden är bara att konventionella odlare kan ta fler genvägar som att bespruta med kemiska medel, säger Bjarne.

Använder andra metoder

Det är just den kemiska bekämpningen som skiljer odlingsmetoderna åt. Ekoodlare får inte – och vill inte – använda sig av kemisk krigföring när fiender i form av ogräs går till attack. I stället finns andra metoder att tillgå.

– Att ha en väletablerad gröda oberoende om det handlar om vall eller spannmålsodling är kanske det viktigaste. Det ökar chanserna att lyckas för en tät och tjock odling kombinerat med djurgödsel bidrar till att ogräset inte tar över. För det andra måste man där problem uppstår överväga att ha åkern i aktiv träda i något skede, säger han.

Grunden i all ekoodling är att odlaren använder ett system med varierande växtföljd, vilket också motverkar ogräs. Det innebär i praktiken att ekoodlarna varierar grödorna på sina åkrar.

– Några år har jag spannmål på ett skifte och därefter byter jag till vall, ryps eller ärter och bönor. Grunden i ekologisk odling är att ha konkurrerande grödor som motverkar uppkomst av ogräs.

Ekologisk odling handlar också om att ta tillvara näringsämnen i

marken. När Bjarne odlar vall samlar klöverna kväve till marken.

– Efter några år byter jag om till spannmål på åkern och då behöver jag inte tillföra kväve. Djurgödseln tillförs sedan till spannmålsodlingen och på det viset sluts kretsloppet av näringsämnen på gården, förklarar han.

En myt

Bjarne förnekar inte att ogräs lätt kan bli ett problem för en oaktsam ekoodlare. Men han vidhåller bestämt att det är en myt att ekoodling är detsamma som att odla ogräs.

– Jag tror personligen att rykten har uppstått på orter där vissa oseriösa ekoodlare inte har varit tillräckligt aktiva och misslyckats med sin skörd. Då utpekas han eller hon direkt men det beror inte på att odlingen är ekologisk, utan främst på lathet och kanske ett ointresse, säger han.

Och fortsätter:

– Samtidigt vet alla odlare att det är svårt att få bra skördar på alla marker varje år. De allra flesta ekoodlare lyckas bra kontinuerligt, men de goda exemplen lyfts sällan fram i ljuset, säger Bjarne. ■

Konsumenterna skriker efter ekologiska

Ekologiska frilandsodlare genomgår hårda tider. Men inte i form av dålig lönsamhet utan om att arbetet med produktionen går på högvarv. Efterfrågan på morötter har nämligen ökat rejält under de senaste åren.

■ NYKARLEBY

Boom. Så kortfattat kan situationen ifråga om ekologiska morötter beskrivas i dagsläget. Suget efter de rena och smakrika grönsakerna är stort och efterfrågan ser ut att fortsätta öka.

– I fjol ökade efterfrågan på ekologiska morötter med cirka 20 procent och i år ser ökningen ut att bli ännu högre, närmare 30 procent. Det är med andra ord fråga om en enorm ökning och därmed kan man tala om en boom, säger Glen Jakobsson, som är ekologisk frilandsodlare tillsammans med brodern Mats i Jeppo.

Bröderna Jakobsson, som också odlar potatis och spannmål, är naturligtvis belåtna över att deras produkter efterfrågas. Problemet, som kanske kan ses som angenämt i jämförelse med många andra näringar, är att utbudet inte motsvarar efterfrågan.

– Den inhemska produktionen räcker inte till och det är en utmaning att tillgodose den stora efterfrågan på ekologiska morötter. Men jag är rätt nöjd med läget, säger Glen.

Skriker efter ekomorötter

Han säljer sina morötter direkt till partihandeln som skriker efter produkterna ifråga. För att tillgodose behovet har handeln försökt med import av ekologiska frilandsgrönsaker – men utan större framgång.

– Problemet för handeln är att finländarna inte vill ha importerade ekologiska morötter och potatis. Det är inhemskt som gäller för finländarna och handeln erkänner att importen har misslyckats, vilket är trevligt för oss odlare.

Men att utbudet är för litet kan i längden bli ett problem. Att tillgo-

dose behovet är nämligen viktigt för den inhemska ekologiska produktionen.

– Den inhemska produktionen måste upp och det behövs helt enkelt fler ekoproducenter. Att det finns kontinuerlig tillgång på våra produkter är viktigt för att hålla upp det stora intresset samtidigt som vi hela tiden måste vara alerta över kvaliteten, förklarar Glen.

Och fortsätter:

– För några år sedan packade vi morötter ännu efter midsommar, men i fjol tömde vi lagret i mitten av mars och jag räknar med en liknande situation i vår. Det är helt enkelt svårt att hinna med.

Utrymme för fler

Det odlas ekologiska morötter på drygt femtio hektar i Finland, varav Glen och Mats står för tolv hektar i Jeppo.

Samarbete inom ekologisk produktion lönar sig. Det säger Stig Nygård, som har det operativa ansvaret för Österbottens ekoodlarring. Samarbetet omfattar 35 medlemmar som har kunnat förhandla till sig högre priser i och med att spannmålsvolymerna har ökat.

Odlarring stärker samarbetet mellan ekoproducenter

Bättre priser och starkare förhandlingsposition. Det är vad Österbottens ekoodlarring kan erbjuda sina 35 medlemmar. Samarbetsringen har också social betydelse för odlarna, säger Stig Nygård.

Nygård, som har det operativa ansvaret för samarbetsringen.

Enligt Stig var grundsyftet med samarbetet att hjälpa de utspridda ekoodlarna att saluföra de i början rätt små mängderna spannmål som odlades.

– Genom ekoodlarringen kunde vi få ihop större mängder spannmål, vilket förbättrade vår förhandlingsposition med industrin. Samarbetet har medfört att vi får ut bättre priser till skillnad om alla skulle agera på egen hand, förklarar han.

Mängderna spannmål som Österbottens ekoodlarring producerar i dagen läge har ökat kraftigt under årens lopp. Utbudet består av allt från ekovete, -havre, -råg till ekokorn.

– I år hade vi kontrakt på en 1

miljon kilo ekovete och 800 ton ekohavre och mängderna som vi bjuder ut har ökat tiofalt sedan starten. Utvecklingen har varit enorm och framtiden ser också ljus ut, säger Stig.

Bra producentpriser

På grund av att volymerna ökat kraftigt har Stig framgångsrikt kunnat förhandla om priser med industrin.

– Vi har till och med lyckats förhandla fram ett högre pris än marknadspriset. Det strävar jag efter att göra varje år när vi förhandlar. En orsak till det är också att vi har medlemmar som satsar på ekoodling och producerar spannmål av hög kvalitet som uppfyller fordringarna.

Att öka volymerna är inte det enda syftet med odlarringen. Enligt Stig har samarbetet också en social aspekt.

– Vi har möten två gånger per år då vi diskuterar hotbilder och möjligheter inom ekoodling, vilket fyller en viktig social funktion. På maskinsidan samarbetar vi också och flera medlemmar har gemensamma maskiner för mekanisk bekämpning.

Österbottens odlingsring är inte den enda i Finland. Runt om i landet finns en handfull samarbetsringar, däribland Andelslaget Odlarringen på Åland. ■

■ KORSHOLM

I början av 1990-talet började Stig Nygård och Boris Lindgård i Korsholm utreda möjligheterna att organisera ett samarbete mellan ekoodlarna i landskapet. De behövde inte ringa många samtal innan det stod klart att intresset för en ideell sammanslutning var stort.

– På den vägen började allt och i dag – snart femton år senare – har Österbottens ekoodlarring 35 medlemsgårdar från Kristinestad i söder till Vörå i norr, berättar Stig

morötter

– Det finns definitivt utrymme för att öka odlingsarealen nationellt som faktiskt har minskat under senare år, menar han.

Är det svårt att arbeta som ekologisk frilandsodlare?

– Nej, det är det inte. Men du får inte vara rädd för att arbeta hårt för att hinna med den höga takten. Arbetet kräver en stor insats, men det är samtidigt givande att veta att produktionen är fri från konstgödsel och gifter.

– Och rena råvaror är ju något som finländarna verka vilja ha, säger Glen. ■

Efterfrågan på ekologiska morötter har ökat med nästan femtio procent de senaste två åren, vilket gläder Glen Jakobsson, ekologisk frilandsodlare i Jeppo. Enligt honom behövs fler ekologiska odlare eftersom utbudet inte motsvarar efterfrågan.

■ PEDERSÖRE

Finns det protein att tillgå om några månader? Det är en fråga som skapar huvudbry för många finländska ekologiska kött- och mjölkproducenter. Orsaken är att industriproduktionen av ekologiska proteingrödor är minimal.

– Ekologiska producenter kan till skillnad från konventionella inte köpa proteinkomponenter till fodret när som helst. I stället är vi låsta till vad som råkar finnas och därför kan det ibland vara en utmaning att säkerställa tillgången på protein, säger Sture Ede, som tillsammans med sin fru driver Ede Lantbruk i Purmo i Pedersöre.

För att täcka behovet av exempelvis ekologiska bönor eller rypskross,

Ökade proteinhalten i fodret – på egen hand

Att säkerställa behovet av proteinfoder kan vara en utmaning på ekologiska djurgårdar. Men det går också att öka proteinhalten i vallodlingen på egen hand. En som har lyckats med det är Sture Ede som testat nya odlingsmetoder.

som används för att höja proteinhalten i fodret, samarbetar ekoproducenter runt om i landet. Men trots det är anskaffningen ofta en utmaning.

– Vi försöker samarbeta och samordna inköp av bönor och rypskross, men ändå är det ibland djungeltelefonen som gäller, berättar han.

Sture fick nog av situationen och beslöt sig för att försöka lösa problemet på egen hand. Lösningen hittade han i Sverige där en ny metod för att öka proteinhalten i vallproduktionen håller på att utvecklas.

Goda resultat

Och resultaten från hans egna tester tillsammans med konventionella

odlare under senaste växtodlingssäsong är lovande.

– Vi har höjt proteinhalten i vallen med cirka trettio gram per kilo TS (torrsubstans). Så allt tyder på att vi genom att använda nya odlingsmetoder kan få upp proteinhalten i vallen på egen hand, säger han.

Det som Sture och grannarna gjorde var att använda ekologiskt utsäde från Sverige. På våren när vallen började växa klipptes gräset i ett tidigt skede, vilket bidrog till att klövernämngden ökade i första och andra skörden.

– På så sätt fick vi upp proteinhalten och nu fortsätter vi att förädla metoderna. Det finns en hel del kvar att göra, men vi har kommit en bit på vägen.

Att Sture har lyckats öka proteinhalten i vallen, som utgör huvuddelen i grovfodret som han blandar till korna, kan spara honom stora summor pengar på årsbasis.

– I och med att jag själv kan höja proteinvärdet i fodret minskar mitt behov av rypskross. Preliminära kalkyler visar att jag kan spara upp till 350 euro per ko per år. Med en besättning på cirka hundra djur kan alla räkna ut att det handlar om en stor inbesparing.

Något som kommer att underlätta situationen för ekoproducenter i Finland är att svenska Lantmännen har fått försäljningstillstånd i Finland. Bolaget har ett brett sortiment av ekologiska fodermedel, vilket kommer att öka utbudet.

– Det här innebär att det kommer att finnas kontinuerlig tillgång på olika ekologiska foderkomponenter. Det gör i sin tur att optimeringsmöjligheterna för ekologiska producenter ökar mångfald och att tillgången på exempelvis proteingrödor ökar.

Forskningen i startgroparna

Men Sture understryker att det lönar sig för varje ekoproducent att själv utveckla egna metoder. Han menar också att forskningen inom det ekologiska jordbruket är i startgroparna och att nya lösningar kommer att utvecklas i framtiden.

– Till exempel på husdjurssidan finns raser som har större grovfoderomvandling, vilket gör att korna kan äta mera stråfoder. Det innebär att vallandelen kan optimeras så att behovet av andra foderkomponenter minskas.

– Det här är bara ett exempel och det finns mycket arbete på forskningssidan att ta itu med, säger han. ■

Har du planer på att gå över från konventionellt till ekologiskt jordbruk?

Viktiga tips av
ekorådgivarna i
Svenskfinland

✓ Vad bör jag tänka på?

Det är viktigt att i ett tidigt skede kontakta din ekologiska rådgivare och bekanta dig med litteratur och annan information om ekologisk odling. Att diskutera med andra ekologiska odlare är också en fördel.

Om du fortfarande vill sadla om är nästa steg att delta i en grundkurs. Det är en fem dagar lång kurs som är obligatorisk för att göra ekoavtal. Under kursen får du ingående information om kraven på växtföljd och hur din personliga ekoplan kan utformas.

✓ Vad är växtföljd?

Inom ekologiskt jordbruk används ingen konstgödsel. I stället sköts t.ex. kväveförsörjningen med baljväxter i odlingen i lämplig mängd, vilket då framgår av den växtföljd som uppgörs för gården. Kravet är att minst 30 procent i växtföljden utgörs av baljväxter. Baljväxter, till exempel klövervallar, ärter och åkerbönor, samlar kväve till marken.

Varje ekologisk gård har en individuell plan för växtföljden. Den kan du göra själv men för nya odlare är det ofta bra att ta hjälp utifrån. Det finns bestämda krav för växtföljden och i planen, som godkänns för fem år, beaktas också växtskyddet.

✓ Hur länge tar omläggningen?

Att gå över till ekologiskt tar i praktiken tre år. Omläggningen görs under 1, 2 eller 3 års tid och kan i vissa fall även ske stegvis. De två första åren är så kallade omlägningsår under vilka man kan ha en inledande gröngödsling, det vill säga

att odla baljväxter. Det tredje året har du rätt att marknadsföra produkterna som ekologiska.

✓ Vad händer med stöden?

Ekoavtalet är ett specialmiljöstödsavtal som ansöks i samband med vårens stödansökan och är i kraft i fem år. Det innebär att du får ekostödet på 141 euro per hektar från första omlägningsåret. Ingår ekologisk animalieproduktion är stödet högre beroende på djurmängd och areal.

Avtal innebär också minst en årlig eko-granskning av en utomstående granskare. Efter godkänd granskning har man rätt att saluföra sina produkter som ekologiska sedan omläggningen är gjord.

✓ Hur motverkas uppkomst av ogräs?

Det är som bekant förbjudet inom ekologisk odling att tillämpa kemisk bekämpning. I stället är det mekanisk ogräsbekämpning, växtföljd och goda förberedelser som gäller. Ekologisk odling förutsätter att reagera i tid när ogräs börjar växa. Svåra ogräs ska bekämpas innan de fått fotfäste och spridning. Aktivitet och intresse är nyckelord.

✓ Vad bör en djurgård tänka på?

Det är fortfarande frivilligt att göra animalieproduktionen ekologisk och det sker i så fall med skilt ekoavtal. Om du från början är inställd på att ta djuren med bör du överväga att genomföra en samtidig omläggning av växtodlingen och djuren, vilket är smidigare än att ta djuren med senare.

Stötestenar för en mjölkproducent som planerar övergång till ekomjölk brukar ofta vara kravet på betesgång och förbud på spaltgolv utan anslutning till fast lig-gunderlag. Dessutom bör fönsterytan (ljusinsläppet) vara minst fem procent av golvytan. Normalt får inga djur hållas fixerade i bås. Tillgång till ekologiskt proteinfoder kan ibland vara problematisk.

✓ Vad bör en spannmålsgård tänka på?

Satsa på att få åkrarnas torrläggning i skick, vatten på åkern är ett problem som måste åtgärdas. Genomsläpligheten på åkern kan förbättras, men vattensamlingar, svackor o.dyl. skall bort. Bearbeta i möjligast goda förhållanden. Försök få grödor som växer möjligast bra och bryt dåliga vallar i tid.

Var uppmärksam med ogräsen, låt inte dem överraska! Kom ihåg bearbetning, slätter och växtval. Håll tillräckligt med gröngödsling i växtföljden, då får marken vila. Ta reda på om du kan få kompletterande gödsel till vissa grödor. Undvik onödig markpackning vid spridningen av husdjursgödsel.

Försök vara förutseende, kontakta andra ekoproducenter och be om tips. Och slutligen, följ med vad som sker på åkern. Slarva inte med åkerarbetena!

Är du intresserad och vill veta mer?

Kontakta då ekorådgivare i din region:

Bertel Riska och Ulrika Wikman (ÖSL) www.osl.fi

Torbjörn Lönnfors (NSL) www.nsl.fi

Finska Hushållningssällskapet www.fhs.fi

Ålands Hushållningssällskap

www.landsbygd.ax

Finlands svenska Marthaförbund ger årligen ut en broschyr i samband med den Finlandssvenska Matkulturdagen i oktober. Årets broschyr *Rena råvaror – En matresa genom Svenskfinland* lyfter fram rena, inhemska råvaror.

Matresan går genom hela Svenskfinland, från Veckoski-Andersböle kvarn i Borgå till skärgårdsrestaurangen Finngrundet i Vasa, via Gårdsboden i Kyrkslätt, fiskaren Jörgen Andersson på Pensar i Nagu, Sällvik gård i Pojo, Skimra gård på Åland, Kristin Olsoni på den prunkande balkongen i Helsingfors, Holmqvists ekologiska gård i Karleby och jägaren Anita Storm i Vasa.

Intervjuerna med företagarna varvas med recept på inhemska råvaror. Louise Mérus står för de 20 recepten och det blir bl.a. grönsakscarpaccio, lyxig strömmingsförrätt, lamm-lägg och speltbröd med spenat, frön och landeskinka.

Broschyren är gratis och kan beställas eller laddas ner via martha.fi/matkultur. Minimibeställningen är 5 broschyrer och postkostnad tillkommer.